

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 8 kr, minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyilttér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDATARSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Boros Beni beszéde.

— A képviselőház mai üléséből. —

Arad, április 24.

A képviselőházban, miként a lapunk más helyén közölt tudósításból kitűnik, ma indult meg a Romániával kötendő kereskedelmi egyezmény törvénybeiktatása fölötti vita, mely előreláthatólag több ülésen is elhúzódhatik, miután a fakciózus ellenzék az agrár érdekek hazug hangoztatásával többször és csufosan elvesztett csatáját e kérdésnél a kormány ellen ismét föl akarja venni. Olvasó közönségünket már csak annyiból is közelebbről fogja érdekelni a vita, mert a szerződés mellett épen Boros Beninek, mint a közgazdasági bizottság előadójának kell elsősorban helytt állania, mely feladatát az alább egész terjedelmében közölt nagyszabású beszédéből következtetve fényesen meg fogja oldani. A beszédben meggyőző érveléssel és részletes adatokkal mutatta ki, mily igaztalan az ellenzék és az avval szövetszert agráriusok ama vádja, hogy a magyarországi ipar támogatása a mezőgazdasági érdekek rovására történik, s hogy a tárgyalás alatt levő vámszerződés is, állítólag ezen érdek károsítását vonná maga után.

A beszéd részletes és alapos érvelése teljesen élet vette az ellenzék által fölhozható ellenvetéseknek, s fényesen beigazolta, hogy városunk szülötte s szűkebb hazánk közéletének e jeles előharczosa új szerepében, mely egy ilyen fontos ügyben bízott rá, s melyet a közgazdasági bi-

zottság részéről mint annak előadója a romániai vámszerződés fölötti vitában vállalt, ugy kiváló tehetsége, mint sokoldalú képzettségének újabb bizonyosságát adta. Ime a nagyhatású és a szabadelvű párt élénk helyeslése által fogadott beszéd:

T. Képviselőház! Amint a közgazdasági bizottság jelentésében szerencsém volt jelezni, (Halljunk! Halljunk!) újabbkori történelmünk egyik legsajátosabb jelensége az, hogy a nemzetek egymásközti politikai harczaikba belekeverték közgazdasági érdekeik küzdelmeit és harczait, és magukat az utóbbi időkben — és pedig a 80-as években — már különböző védelmi eszközökkel, különösen védvámokkal annyira körülzárták, hogy ezáltal egymás között mintegy kereskedelmi harcot indítottak.

Ezen harczok természetesen, ép úgy mint a politikai harczok, csak romlást és pusztulást okozhattak, s általuk az államok legbecesebb közgazdasági érdekei szenvedtek. Es ha ezen évek statisztikai adatait tanulmányozzuk, kitűnik, hogy minden küzdő félnek különbség nélkül nem hasznára, hanem legimminensebb kárára váltak a közgazdasági küzdelmek és harczok. Egész Európa közgazdasági békéje fel volt dülva; a nemzetek ott is ahol egész határozottan fel lehetett ismerni egymás kölcsönös érdekeit, ezek ellen küzdöttek.

Legélesebben nyilvánult ezen ellenséges irányzat a francia-német háboru lefolyta után, midőn Európa különböző népei, különböző ellenséges csoportokba oszolva, közgazdasági érdekeiknek is hasonló ellenséges gruppirozását képezték. Csak a 90-es évek elején, akkor, midőn már ezen közgazdasági harczokból, ha egyéb hasznót nem, de azon tapasztalatot merítették az államok, hogy végre fel kell hagyniok ezen minden irányban káros és pusztító küzdelemmel, midőn az államok vezérferfiái és a kormányok azon öntudatra jutottak, hogy ezen dúló harczok helyett ismét a barátságosabb kereskedelmi viszonyokat kell életbe léptetniök, akkor kezdődött meg ismét azon

békésebb aera, mely különböző, főként kereskedelmi egyezményekre vezetett. Ezen kereskedelmi egyezmények következtében azután azon államok, melyek egymással vámháborút folytattak, különösen — felesleges említenem és ismételnem — Németország és államunk közt, valamint államunk és egyéb szomszéd-államok közt barátságosabb irányu egyezmények köttettek és mi azon reménnyel kecsgettünk magunkat, hogy ez egyezmények közgazdasági életünkre minden tekintetben hasznosak és előnyösek lesznek.

Csak egy szomszédos állam volt még hátra, melylyel az említett időszakban szintén a legélesebb kereskedelmi harczban állottunk: Románia. Es most sikerült végre ezzel az állammal is egyezményt kötnünk, s ez az egyezmény fekszik most a t. ház előtt, hogy ahhoz a közgazdasági bizottság javaslata szerint hozzájárulni méltóztassék.

Ezen egyezmény ellen azonban, ugy látszik, leginkább mezőgazdánk köréből számos ellenvetés tétetett, és különösen azon irányzat látszik tulsulyra jutni mezőgazdánk egy részénél, hogy ha megkötöttük is szerződéseinket a többi államokkal, ezen szomszédos állammal szemben tartunk fenn az eddigi harci eljárást, zárjuk el ellenében határainkat és védjük meg e szerint első sorban mezőgazdasági érdekeinket.

A románai egyezmény ellenzői ezen véleményüket két okkal szokták támogatni. Az egyik ok az, hogy miután Románia hasonlóképen agricol állam és hasonló közgazdasági viszonyok és körülmények közt van, mint mi, ennek folytán egy ily állammal, mely az egyezményben épen oly érdekek ápolását kívánja és követeli, mint mi, lehetetlennek tartják kedvező egyezség megkötését, mert két ellentétes álláspont összeegyeztetése nagy nehézségbe ütközik. Ez az egyik ellenvetés t. ház.

A másik ellenvetés pedig az, hogy miután a nyugoti államoknak kisebb-nagyobb mértékben még mindig fennálló védelmi vám-

Az „Aradi Közlöny“ tárczája.

Gazdag házasság.

— Maiot Hector elbeszélése. —

I.

A flamanvillei magas kősziklák lábánál, közel a derouti átjáróhoz, melyet a háborgó tenger hullámai szüntelen csapkodnak, a mint összetalálkoznak azokkal, a melyek a Cotentin oldal feől hömpölyögnek, nyúlik a kis dielettei kikötő, a mely menhelyet ad a veszélyben forgó hajóknak s közvetíti a gránit és vas — a környék eme fontos terményeinek a kicserélését.

Jóllehet ez ásványok kiváló minőségűek, nagyobb mennyiségben sohasem termeltettek, ugy, hogy ez az ipar, a melynek tulajdonkép virágzóknak kell vala lennie, a valóságban alig volt középserű.

Épen ez ipar fejlesztésére módot találni jött egy nyári napon Dielettebe Capel mérnök, neje és leánya kíséretében, hogy míg ő kísérleteket tesz, addig övéi fürdőznek.

A helység, kétségtelenül, szerény volt, de szerény volt a mérnök helyzete is, a hosszú évek folytonos veszteségei megbuktatták, s nem tudott övéinek dívatos helyen fényes, de költséges életet biztosítani.

Az itteni élet egyszerű; olyan, a milyent már ötven év óta folytatnak Normandia e kis osny — a tenger hullámai által csapkodott

— falucsájában: lakás az egyetlen vendéglő fehérre meszelt szobáiban, reggeli és ebéd a közös asztalnál, ital az alma-bor; hálófülkék gyanánt szolgálnak a kőszikla nyílásai, mulató helyiség a gát vagy oldal által védett tér, a szerint, a mint az északi szél fu, vagy a déli.

De Capel asszony és leánya nem is sokat törődtek a társasággal, többre becsülték a mezőn vagy a szirtek közt való sétát. Suzanne sem kedélye, sem jelleménél fogva nem találta kedvét az itteni nyárszpolgárok társaságában, az asztalnál is csak kényszerűségből állotta ki, s az ott folytatott társalgás közönségsége sérté fejlettebb izlését.

Különbön is az anyjával való bizalmas együttlét tetszett neki, s biztos lehetett arról, hogy kimondott szavai nem találnak idegen fülekre.

— Vajjon megmaradnak-e Dieletteben?

Nagy kérdés, a melyre minduntalan vissza-vissza tértek, s a mely folytonosan foglalkoztatta őket. Páris reájuk nézve igen szomorú volt az utóbbi években, mint a hol Capel urnak minden vállalata szerencsétlenül ütött ki, s tervei, a melyek napokon át elfoglalták egész valóját, a folytonos megfeszített munka dacára sem sikerültek; de milyen élet vár reájuk Dieletteben, ebben az elhagyott, félreeső falucsában? Ha Capel ur reményei megvalósulnak, ha számításaiban nem csalatkozik, lehet évenként tizenkét, ezer frank jövedelmük, kétségkívül kevés, ha összehasonlítják a

milliókkal, a melyekről oly gyakran ábrándoztak, s a melyeket napról-napra vártak; de ezek a várt milliók sohasem lettek egyebek nagy csalódásnál; ők már rég látták ezt; ugy látszik azonban, hogy ebben a tizenkét ezer frankban legalább éizhatnak.

Es Capel asszony ehhez képest állapította meg budgetjét: egy jó tyuk harmincz sous; a hal semmibe sem kerül, ugy szintén a gyümölcs és főzelék sem; szeretik az almabort; öltözetre nincs szükség; nem fognak többet költeni három ezer franknál, kilencz ezeret megtakarítanak és kamatoztatnak; tíz év alatt lesz száz ezer frankjuk, a gondtalan élet biztosítva lesz; nem kell küzdöniök a végrehajtókkal, ügyvédekkel, üzletes emberekkel, csön- dességben és becsületben tölthetik öreg napjaikat. Az igaz, hogy a napok hosszúk lesznek, de a vidék pompás, kilátás az örökké változó tengerre, a mely csön-des időben, aima, zivatárban háborog, félséges; a Párisból hozott butorokkal elég kényelmesen be lehet rendezni azt a fészket, a melyben összehúzódva élnek, s ha nem is lesznek olyan fényben, mint remélték, de oly nyomorult módon sem, a minővel az utóbbi idők fenyegették.

Azonban ha beletörődtek is az új helyzetbe, volt egy árnyék abban: hogy adják férjhez e félreeső helyen Suzannet?

De bármennyire is bántotta e kérdés Capel asszony anyai szívét, mégis talált vigasztalást. Carbourg nincs messze Dieletteától; el-

eljárása előlünk a nyugati piacokat többé-kevésbé még mindig elzárja, illetve kivételünket megnehezíti, mezőgazdasági organumaink egyrésze azon véleményben van, hogy ily viszonyokkal szemben nagyon czélszerű volna kelet felé, illetve Románia felé határunkat elzárni, hogy így a nyugati, ugyis megnehezített piacon egyedül jelenjünk meg cikkeinkkel és verseny nélkül mi magunk szabjuk meg cikkeink árát.

T. ház! En természetesen nem osztom ebben a felfogásban, nem pedig azért, mert daczára annak, hogy elismerem, miszerint Magyarország és Románia homogén közgazdasági állam és hogy mindkét államnak hasonló érdekek apósiása képezi feladatát, mégsem látom lehetetlennek azt, hogy ez a két homogén állam egymással mégis barátságos kereskedelmi összeköttetésben és viszonyban álljon. Hisz élénk emlékezetemben van még az 50-es és 60-as évek közgazdasági helyzete és az ezen években kifejlődött barátságos kereskedelmi viszony, amely államunk és Románia közt fennállott; de meg a történelem is tanúsítja, hogy a régebbi időkben, évszázadokkal ezelőtt is mindkét állam kereskedelmi forgalma egymásra volt utalva; egymás nélkül el sem lehetett. Epen ezen tényekből meritem én azon okoskodásomat, hogy ha ez lehetséges volt a régi időkben, mi sem hátráltatja azt, hogy a jövőben is hasonló barátságos és mindkét államra előnyös helyzet teremtesék. Elénk emlékezetemben van még az 50-es évek kereskedelmi viszonya, amely nemcsak az Erdély és Románia közti közvetlen forgalomra terjedt ki, hanem Magyarország nagy alföldjére és délvidekére is. Így pl. Aradnak virágzó kocsipara volt, melynek termékeit kiválólag Romániában értékesítették. Ezen kívül bor, sör, szesz és egyéb ily cikkek tekintetében szintén igen élénk forgalma és kereskedése volt Aradnak Romániával. Hasonló viszonyokat észlelhettünk alföldünk többi városában is, mert a mint méltóztatnak reá emlékezni, Szegednek, Temesvárnak, Ujvidéknek is legelőnyösebb összeköttetése volt Romániával, és csak az áldatlan vámháboru, melynek pusztító és romboló hatását a bizottsági jelentés és a miniszteri indoklás is feltárja, szakította meg kedvező, barátságos és előnyös viszonyunkat Romániával, és csak ez tette lehetővé, hogy míg mi a román piacokról teljesen kiszorultunk, és ott minden befolyásunkat teljesen elvesztettük, azalatt idegen országok áruai előzölötték a román piacot, minek folytán Románia egyszer annak tudatára ébredt, hogy nélkülünk meglehet, még ha a harcot ellene folytatják is. Ebben rejlik tehát veszedelme a vámháborunak, melyet épen ezen egyezmény kiván megszüntetni.

Ugron Zoltán: Magyarország vagy Ausztria érdekeiben?

Boros Bení előadó: Kérem legyen türelemmel a t. képviselő ur. Ha Temesvárt és

Aradot emlitem, úgy — azt hiszem — természetesen, hogy Magyarországról és nem Ausztriáról beszéljek. Azt hiszem, hogy a t. képviselő ur ezzel a felvilágosítással beérheti, különben Ausztriáról is megfogok emlékezni, epen azért, mert az urak különösen szeretnek arról beszélni, és mert Madarász József t. képviselő társam a kérdést fölvetvén, kötelességemnek tartom, hogy arra reflectáljak.

Hogy minő viszonyokat idézett elő a vámháboru Romániával, azt méltóztatnak a jelentésből tudni. 1891. óta azonban, mióta ez a vámháboru hatása némileg eltompult, a mióta a barátságos viszony a két állam között helyreállott, a statisztikai adatok is azt mutatják, hogy a két állam érdekei is megfelelő előnyökben és egyelőben részesülnek. Miután azonban ezen egyezmény ellen a magyar mezőgazdák némelyrésze és némely organuma oly argumentumokat hozott fel, melyek ezen megkötött vámegegyezményt különösen mezőgazdaságunk ellen irányulónak tüntetik fel, szükségesnek tartom kiterjeszkedni azon gravenekre, melyek ez irányban, és ezen különböző felfogásokkal kapcsolatban napirendre kerültek. (Halljuk! Halljuk!)

A magyar mezőgazdák egy részének az a kívánsága, hogy Románia felé határainkat elzárjuk és a nyugati piacain a versenyt megszüntessük. Ezen kívánságnak teljesítése t. ház, mely szerencsére nem a mezőgazdák többségének, hanem csak kisebb részének a kívánsága, ismét visszaállítaná Romániával a vámháborut; mert a hol két félnek barátságos egyezkedése képezi bizonyos ténynek alapját, ott mindenesetre mindkét fél érdekeit tekintetbe kell venni. Ha tehát mi ebben a kérdésben arra az álláspontra helyezkedünk, a mely az egyezménynek megkötését lehetlenné teszi: akkor nagyon természetesen nem marad más hátra, mint az előbbi eljárás folytatása, tudniillik Romániával szemben ismét vámháboruba lépni. Nézetem azonban az, hogy Magyarország mezőgazdasága ezen eljárással nemcsak a vámháborunak régi hátrányait szenvedné, hanem még azt a czélját sem érné el, melyet maga elé tűzött, t. i. hogy nyugat felé ismét verseny nélkül állhasson, mert nagyon jól tudjuk, hogy nem a Romániából behozott nyerstermény az, mely a mi mezőgazdasági cikkeink árát szabályozza, hanem a tengeren tuli verseny, amely alatt egész Európa szenved. Ezen tengerentuli versenynyel szemben pedig nem nyújt nekünk semmi biztosítékot az, hogy ha mi kelet felé határainkat elzárjuk. Teljesen lehetetlennek tartom azt, hogy épen Ausztria és Magyarország politikai és földrajzi fekvésénél fogva magát bármely irányban is elzárhassa. Ezt megteheti bármelyik más európai állam, de a mi államunk nem teheti meg, mert a mi államunk úgy mint hajdanában az volt, ma is a világ kereskedelmi forgalomnak gócz pontját képezi és az országunkon átfutó közlekedési utak

hálózata feltétlenül államunkat teszi képessé és hivatottá arra, hogy a világ kereskedelmi forgalmát közvetítse. Már pedig a világkereskedelem forgalmát közvetíteni határ zarak mellett teljes lehetetlen. Ez az oka annak, hogy semmitéle olyan irányt, mely határzarakra és védvamos politikára vezetne, a közgazdasági bizottság helyeselni nem tud. Hiszen, midőn a jelen egyezménynek legtöbb elve a kölcsönös legnagyobb kedvezményt élvező államokkal egyforma elbánást biztosítja államunk részére, ezen szerződésnek legnagyobb előnyét mindenesetre mi vagyunk hivatva első sorban kiaknázni és a szerződésnek ebből eredő előnyeit élvezni; mert tagadhatatlan tény, hogy ámbár Románia hasonlóan fel fogja használni ezen előnyös helyzetet, ez nem a mi kárunkra történhetik, mert midőn két olyan államról van szó, a melyeknek egyike úgy földrajzi fekvésénél mint ipari, kereskedelmi viszonyainak fejlődésénél és mezőgazdaságának előhaladottságánál fogva számtalan olyan segédeszközzel bír, a melyek fölött a másik állam nem rendelkezik, akkor ezen állammal szemben az egyforma elbánás az erősebb államnak válik előnyére. Azt hiszem, hogy ha a romániai vámegegyezés által ismét megnyitjuk a keletnek kereskedelmi útját Európa felé, akkor azt a közvetítő szerepet fogja ismét játszani Ausztria és Magyarország, de különösen Magyarország mint közvetlen szomszéd, a melyet hajdanában játszott, midőn a kelet forgalmát nemcsak, hogy kezében tartotta, hanem azt mint közvetítő nyugatra is átvitte. E szerint megint be fog következni az az állapot melyben Magyarország volt midőn a keletnek nyers terményeit osztályozta, feldolgozta vagy pedig azokat javítva a nyugatra átvitte. Azért tartom én örvedetes jelenségnek azt, hogy Magyarországon ma már oly ipar fejlődött ki, amely a kelet nyersterményeire rá van szorulva és a mely a kikészítés szempontjából ma már szükségessé tette, hogy Magyarországra ezen nyers termények behozásának.

Itt tehát eljutottam arra a pontra, amely a jelen szerződéssel kapcsolatosan mezőgazdánk részéről felhozatik, a mennyiben azt mondják, hogy a romániai vámegegyezésben megkötött barátságos viszony folytán Magyarországra, de különösen mezőgazdánkra nézve hátrányos állapotot fog teremteni az őrési engedély fentartása. Hat t. ház, a közgazdasági bizottság már jelentésében szerencsés volt kifejtetni, hogy az őrési engedély ezzel a szerződéssel semminemű szerves összefüggésben nincs, mert az hogy fentartsuk-e továbbra is (a román buzára nézve) az őrési engedélyt és a vámmentes behozatalt: tisztán rajtunk áll; ez autonom intézkedési jogunk, melyet bármely percben megszüntethetünk, midőn érdekeinkre károsnak tartjuk. De a közgazdasági bizottság mely e kérdéssel foglalkozott, arra a meggyőződésre jutott, hogy

— Azonban van a kérdésnek egy része, a melyre anyád válasza nem elég, s a melyre nézve épen a te véleményedet szeretném hallani, s ez a te házasságodra vonatkozik: Dielletben ritkák a férjnek valók.

— Igen, de Cherbourgban van elég, viszont Capel asszony.

Es elmondá, hogy a tengerészek bálján lehet találni Suzanne részére férjet.

Capel ur nem értett egyet vele.

— Ilyen az asszonyt és anyai képzelődés; igen jól veszi ki magát regényben a bálismeretségből eredő házasság, de a valóságban nem megy oly könnyen.

— De engedd meg, kedvesem, hogy mondjam el neked, mikép . . .

Suzanne közbeavagott:

— Ne nyugtalanokdjatok miattam, mondá rejtélyes mosollyal, a mely oly gyakran mutatkozott ajkain, amikor férjhez meneteléről volt szó.

— Csak nem akarsz lemondani a házasságról, szakítá félbe atyja.

— Nem, a te terveid tiszteletben lesznek tartva, igérem, hogy nem halok meg vén leány fővel.

— Magyarázd ki hát magadat!

— Nem annyira kimagyarázni akarom magamat, mint megnyugtanni titeket. Dielletem fog gátolni a férjhez menetelben. Engedjétek egy hónapot, s akkor meg fogom mondani, miben reménykedem.

(Folytatása következik.)

mennek a tengerészek báljára, s ott igen könnyen akadhatnak egy fiatal hajós hadnagyra, a ki szerelemre lobban Suzanne iránt. Vagy nem elég szép e arra, hogy föltűnjék, s nem általánosan tudott dolog-e, hogy a tengerész tisztak a legjobb férjek a világon? Lassanként egészen bele élte magát e gondolatba, lánya sem mondott ellent neki, sőt mosolyogva hallgatá anyja terveit, oly megmagyarázhatatlan mosollyal, mely — anélkül hogy beleegyezést jelentene — azt látszik mondani, hogy ő teljesen nyugodt e tekintetben.

Ez alatt Capel ur folytatta kutatásait és mélyrehatóan tárgyalt az általa tett tapasztalatokat, egy nap egészen jól ment minden, a következő nap egészen rosszul és minden este ebéd után nejjével és leányával sétálva, közölte velük reményeit ép úgy, mint elcsüggedését. Végre egy este, a mint az asztaltól fölkeltek, kijelentette, hogy ő biztos maga felől; a dolgok jól mennek, ha nem is gazdagodnak meg, de legalább biztosítva lesz a nyugalom öreg napjaira, de ha ő nyugodtan és lemondásteljes bizalommal tekint is az elé, hogy életét Dielletben töltsé el, nem akar dönten, mielőtt övével nem tanácskozott.

Ezt a nyilatkozatot azon az uton tette, a mely a faluból a sziklára vezetett; megérkezvén a fensikra megpillantották a lemenő nap sugarai által bearanyozott pihenő tengert, s távolról a homályban álló normand szigeteket, a melyek sötét párázattal látszottak körülvéve lenni; egy szellő sem lengett, sehol egy hajó; vizen és szárazon semmi más zaj, csak a hullámoké, a melyek száz méternyire alattuk tompak, szabályos ütésekké csapkodták a szikla talpát.

— Könnyen megtörténhetik, mondá Capel ur, hogy Dielletem nem fogja egész esztendőn át igazolni eredeti latin nevét; dies loeta; nem lesz minden est oly pompás és kellemes mint a mai; lesznek szerencsétlen, jobban mondva, borús, rideg, szomorú napok ezen a viharok által gyakran érintett helyen; szóval nem akariak erőszakolni, míg meg nem vizsgáljátok magatokat, hogy képesek lesztek-e itt maradni és kitartani úgy erkölcsileg, mint fizikailag. Vigyétek hát végbe magatokon ezt a vizsgáldást és minden előzékenységgel és gyöngeséggel nélkül mondjátok meg nekem, éreztek-e magatokban erőt arra, hogy itt éljétek . . . örökké?

— Ez a vizsgáldás már megtörtént, válaszolt Capel asszony.

— Nem olyan dologról van szó, folytatá Capel ur, a melyet szakismerettel, a nélkül, hogy a ti véleményeteket hallanám, megállapíthatnék, az ügy ép úgy, sőt jobban illet titeket, mint engem, mert nekem lesz dolgom, a mi foglalkoztatni fog.

— Miért ne tudnánk mi is el lenni ott, a hol te? mondá Capel asszony.

— Es te kis lányom? kérdé Capel.

— Anyám az én nevemben is beszélt.

midőn malmaink részére külföldről és Romániából a buza vámmentesen behozatik ez nemcsak egy fellendült hatalmas nagy iparunk támogatására szolgál, hanem támogatására szolgál magának mezőgazdaságunknak is; hiszen statisztikai adatok mutatják, hogy a gyakran, igazán indokolatlanul megtámadott malmok az ország buzatermelésének több mint felét feldolgozzák, mert az egy millió métermázsa vámmentesen behozott gabonanemével szemben malmaink hat millió métermázsa búzát dolgoznak föl. Miként állíthatni tehát azt, hogy a malom ipar mezőgazdaságunk hátrányára van és miként lehet követelni azt, hogy a malom iparnak nyújtott minden kedvezmény megvonassék.

Ugron Zoltán: Ne adjanak 20% dividendát!

Boros Beni előadó: Ez egyébiránt úgy állítatik oda, mintha ez csak egyes töképezések hasznát képezné, és abból a mezőgazdaságnak haszna nem volna. Abból a körülményből, hogy termelésünknek több mint felét malmaink dolgozzák fel, mindenki láthatja, hogy ezen iparra szükségünk van még pedig leginkább azért, mert termelésünk másik felét, melyet malmaink nem vásárolhatnak meg, a legnagyobb nehézséggel tudjuk külföldön értékesíteni, sőt a külföldi kivitel e tekintetben a legnagyobb nehézségekbe ütközik, minél fogva felfogásom szerint, ha nem volna malomiparunk, azt egyenesen meg kellene teremteni, hogy külföldön el nem helyezhető terményeinknek feldolgozására saját iparunk legyen. Hiszen, mi az a Romániából behozott 400 ezer métermázsa, amely állítólag ami mezőgazdaságunk kárára van? Epen azok, akik ugyan-e szempontból támadják meg a malomiparral összefüggő intézkedéseinket, akik azt állítják, hogy a malomipar a buza árakat nálunk lenyomja, mutatják ki organumaikban adatokkal, hogy ha a kormány az őrlési buzavámmentességét megszüntetné, akkor a malmoknak többé nem lenne üzleti nyereségük, és ez az ipar tökéletesen megsemmisülne, hogy lehetetlen volna kijönni a 7 frtos búzával, hogy a malomipart tisztán ez a kedvezmény tarja fenn, melyet a kormány a vámmentes buza behozatala által körül belül egy millió forint értékben a malmoknak juttatott.

Ugron Zoltán: 30 % dividendát fizetnek!

Boros Beni: Nincs 30 százalék dividendája! Egy millió körül volt az osztalék s épen ennyit élveznek a malmok a vámmentesség után. Ki van mutatva, hogy ez az egy millió szükséges a malmoknak, hogy szükséges a 6 frtos román és szerb buza, mert különben a malmok kénytelenek volnának beszüntetni üzemüket. Már pedig, hogy ez mit vonna maga után, itéljük meg a mezőgazdák. Hogy lehet azt állítani, hogy malmaink akadályozzák meg búzáink kivitelét? Hisz a közgazdasági bizottságban adatokkal bizonyítottat be, hogy nálunk épen a malom ipar folytán a búzáink magasabb árai vannak, mint külföldön. Így pl. 1891-ben, midőn már a román vámmentes buza behozatott, az év elején az usance-buza ára Budapesten 8 frt volt, Londonban átszámítva 7 frt 76 kr, Antwerpenben 7 frt 49 kr, Berlinben 6 frt 10 kr. 1892. elején itthon volt a buza ára 11 frt 5 kr, a mi Londonban átszámítva 9 frt 50 kr, Antwerpenben 9 frt, Berlinben 7 frt 65 kr-nak felel meg. 1893-ban itthon a buza ára 7 frt 40 kr, Londonban 6 frt 31 kr, Antwerpenben 5 frt 90 kr, Berlinben 5 frt 10 kr. 1894-ben volt a buza ára itthon 7 frt 40 kr, Londonban 5 frt 52 kr, Antwerpenben 5 frt 19, Berlinben 4 frt 66 kr. A román buza transitóval Budapesten mindig 1 frttal olcsóbb volt, hogy lehet tehát állítani, hogy malmaink lenyomják a buza árát? Ellenkezőleg az ő vásárlásuk folytán áll be az a természetellenes állapot, hogy itthon drágábban adjuk el búzáinkat mint külföldön. Mi lenne már most, ha malmaink beszüntetnék üzemüket és az az 5 millió méter mázsa buza, mely ma itthon 7 frt 40 krral eladható, kénytelen volna felkeresni a berlini piacot, a hol 4 frt 66 kr-ával kelne el! Azt hiszem mindenki kizsákmithatja, mi előnyök hátrulnának gazdáinkra a malom ipar megszűnéséből (Felkiáltások a szélső balon: Senki sem akarja megszüntetni.) Sőt nyíltan követelik, hogy meg kell vonni az ipartól a támogatást és csak a gazdaságnak kell juttatni? (Felkiáltások a szélső balon: Ki mondta?) Majd átadják mindjárt egy memorándumot, méltóztatásuk azt elolvasni.

Még egy körülményre hívom fel a t. ház figyelmét, és ez az, hogy bizonyos oldalról azt állítják folytonosan, hogy nem követünk helyes közgazdasági politikát, mert az ipart különös és indokolatlan támogatásban részesítjük akkor, mikor mezőgazdasági érdekeinket elhanyagoljuk. Egész rendszerre nőtte ki magát: megtámadni az ipart, megtámadni azokat az intézkedéseket, melyekkel mondhatjuk — kezdődő, de hála Istennek fellendülő iparunkat támogatjuk. Ez irányzattal szemben a közgazdasági bizottság határozottan állást foglalt és állást kell foglalnia minden jó magyar embernek. Ne méltóztatassanak egyet elfeledni, azt t. i. hogy a jelen európai constellációk között feltétlenül oda kell irányítani minden törekvésünket, hogy magunkat a külföld piacaitól függetlenítsük. Es ezt a törekvést csak úgy fogjuk érvényesíteni, hogyha hazánkban oly hatalmas ipart tudunk teremteni, mely összes nyers terményeink fogyasztására hivatott és képes lesz. De Magyarországnak bilance-át nem az a 15% vagy 12%-os kivitel rontja, hanem az a 78—79%-os 408 milliónyi gyártmány behozatal, az a 408 milliónyi összeg melyet az ország idegen provenienciákra kiad, és minden igaz magyar hazafinak oda kell törekednie, hogy magunkat ez óriási behozattól függetlenítsük. Nem határozatokkal kell védelmezni magunkat, hanem a határokat meg kell nyitnunk saját készítményeinknek, meg kell nyitni kelet felé, hol piacot találunk, nem pedig nyugat felé, meg kell ezt tenni azért, hogy ezen horribilis összeget a mérlegből kiküszöbölhessük, hogy hazánk termelését a külföldi piacoktól függetlenítsük. Itt rejlik a mi bajunk Uraim, nem pedig a nemzetgazdasági vámkok, védvámok, védintézkedések tekinteten kívül hagyásában. Mint említém igen t. képviselőtársam Madarász ur felhozta azt, hogy midőn mi szerződést kötünk — legalább ilyen formán lehet, szavait értelmezni, inkább Ausztria érdekeit tartjuk szem előtt és azokat juttatjuk érvényre.

Madarász József: Nem mondtam ugyan, de igaz! (Derűtség.)

Boros Beni: ... és különösen azt hangsúlyozta, hogy kereskedelmi összeköttetésünk és vámegységünk Ausztriával Magyarországra nézve határozottan káros, Magyarországot védvámokkal akarja körülzárni azért, hogy ezen, szerinte átkos és káros összeköttetést megszüntesse. (Mozgás a szélső balon.) Bocsánatot kérek azoktól, kik ezt a nézetet osztják, de felfogásom szerint, ez irányzatunknak leggyengébb oldala, legnagyobb tévedése. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Ha tényleg állana az, hogy kereskedelmi szerződéseink és egyezményeink első sorban Ausztria érdekeit mozdítják elő, még akkor is oly tényt követünk el, mely határozottan a mi országunk előnyére van, mert Ausztria ipara, Ausztria lakossága a magyar nyersterményeknek: a lisztnek, a búzáknak 88 százalékát fogyasztja.

Ugron Zoltán: Most Romániát fogja fogyasztani.

Boros Beni: Nem fogja Romániát fogyasztani, most nincs szüksége erre Romániának, Románia olcsóbb utat tud felkeresni, fel is keresett azalatt, míg mi nagyon szépen beburkolóztunk a mi méltóságos elzárkózottságunkba, megtalálta az olcsóbb piacokat. Epen azért szükséges fenntartanunk Ausztriával a vámegységünket, mert csak ezáltal juthatunk arra a nagyon óhajtott álláspontra, hogy terményeinknek ott, a vámegység határai között megtaláljuk ma, és meg fogjuk találni akkor, ha Ausztria érdekeit nem károsítjuk, háttérbe nem szorítjuk, és meg fogjuk találni a jövőben még nagyobb mértékben. (Igaz, ugy van a jobboldalon.)

Ez nem zárja ki azt, hogy ne iparkodjunk saját iparunkat előmozdítani, mert azt elő kell mozdítani és mindenestre elő kell készülnünk még azon nem óhajtott és felfogásom szerint talán be sem következő állapotra is, hogy esetleg Ausztria felé el kell zárunk határainkat, vagy Ausztria zárja el azt előlünk, hogy függetlenítsük magunkat Ausztriától, amit tisztán és egyedül mindig csak azon az uton érhetünk el, amit a képviselő urak annyiszor megtagadnak: iparunknak minden módon való támogatásával. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Madarász József: Mi nem ellenezzük a támogatást.

Boros Beni: A közgazdasági bizottság ebből a szempontból bírálta meg az egyez-

ményt. Rámutatott azon előnyökre, amelyek ezen egyezmény, ha nem is egészen a kívánt mértékben képes nyújtani, de minden esetre egy jobb és szebb jövő alapját veti meg, rámutatott azon számtalan előnyre és kedvezményekre, melyekben nemcsak az osztrák, hanem a magyar iparcikknek is részesülnek, hiszen a jelentésből magából is méltóztatnak kivenni azt, hogy számtalan oly cikk, mely Magyarországnak nemcsak mezőgazdaságát, hanem iparát is illeti, ezen egyezmény folytán Romániába könnyebben lesz bevihető s ezzel kivitelünk meglehetősen mértékben elő fog mozdítani. Így például már a 90-es évek kezdetétől jelentékenyebb kivitelünk van finomított cukorból, uszaly-gőzhajókból, lovakkól, gyapjuszövetekből, ásványvizetből, faszerszamból, ásó-, kapa-, kaszák-, géprészek-, cement-, selyem-, kender-, zsákok öntött és kovácsozott vaszikkekből, barnaszén-, térfi és női ruházatok-, kötött árú- gyapjuból, széna-, szecska-, repce-, buza-, bab-, szarvasmarha-, borszesz-, hajlitott fabatorból s.b.

Ezek azok a mezőgazdasági cikkek melyek a kedvezményt élvezik. Ehhez járul 187 megkötött és 26. kedvezményezett cikk, mely a német egyezmény folytán részestül előnyben. Ez nézetem szerint lehetővé teszi azt, hogy Romániába kivitelünk ismét arra a magaslatra emelkedjék, hogy ott hivatásunkhoz képest ismét tért foglalhassunk.

Ha ez érintett és ama rendkívüli nagy előnyöket méltóztatnak tekintetbe venni, melyeket ezen szerződés számunkra más irányban biztosít: azt hiszem, ezen egyezmény ellen indokolva föl nem szólalhatunk. De t. ház, mégis történnék felszólalások különösen mezőgazdánk részéről, akik azt állítják, hogy ezzel lehetővé tesszük Romániának, hogy a vámháboru alatt lehanyaglott állatkivitele ismét föllendüljön s hogy Romániának ilyenmü provenienciáinak adott előnyök által saját terményeink árát fogjuk lenyomni. Ezt a panaszt leginkább mezőgazdánk hangoztatják.

Ugron Zoltán: Kár figyelembe venni!

Boros Beni: Figyelembe kell venni azért, mert mindenkinek kötelessége, aki erre hivatva van, az ily téves eszmékből származható következtetéseknek elejét venni. A miniszteri indoklás, és a közgazdasági bizottságnak jelentésében is megtalálják azon statisztikai adatokat és részleteket, melyek mutatják, hogy a jelen egyezmény még e tekintetben sem válik ártalmára országunknak. En azonban most nem foglalkozom bővebben e részletekkel, (Felkiáltások a szélső balon: De kérjük!) pedig épen ez kívánatik tőlem. Nem foglalkozom azért, mert mások már foglalkoztak velük, és igazán felesleges volna itt egyszerűen azt ismételnem, amit mások ebbeli felfogása alapján csak röviden közölhetek. Foglalkoztak ezzel t. ház a román képviselőházban. Az egész román ellenzék, az egész szabadelvű párt a legvehemensebben támadta ez egyezményt, különösen azon nemzetgazdasági indokokból, hogy az rájuk nézve, és kivált — amit legfontosabbnak állítanak oda — országuk kivitelére, főleg szarvasmarha kivitelére a kívánt kedvezményeket nem nyújtja. De más szempontból is támadták az egyezményt, így mindenekelőtt abból, hogy az a román ipart károsítja, mert amint említettem, számtalan iparcikkünket kedvezményezi a román piacon. Egy hang a szélső balon: Ezt most megeszi az osztrák!

Elnök: A képviselő ur fel van írva szó-lásra, kérem tartsa fen észrevételeit akkora, midőn a sor rá kerül! (Helyeslés jobbfelől.)

Boros Beni előadó: Mit lehet ebből következtetni t. ház. Azt, hogy azon fiatal állam-nemzet gazdái nagyon jól tudják, mi rontja az ő kereskedelmi bilanceukat és első sorban nem az ellen szólalnak fel, hogy határaik meg lesznek nyitva, hanem az ellen, hogy iparcikkjeinkkel megfogjuk az ő kedvezőleges iparukat károsítani (Felkiáltások a szélső balon, Az osztrák!) Ha a t. képviselő urak mindig azt mondják, hogy csak az osztrák iparcikkeknek nyújtunk kedvezményt, evvel simpliceit el ismerik, hogy nálunk ipar nincs, negligálják az erdélyi kis és nagy ipart, negligálják Magyarországnak iparát s akkor köztünk többé nincs vitának helye, mert akkor én nem mondhatnék mást mint azt, hogy ne beszéljünk itt román vámegegyezményről, ha-

nem az ipar létesítéséről és támogatásáról. De hála isten nem így áll a dolog, ez az egyezmény ismét megnyitja Erdély számára Oláhország határait, felfogja lendíteni azon ipart, mely eddig Erdély gazdasági forrását képezte. (Ugy van! jobbfelől.)

De t. ház hogy ismét visszatérjünk tárgyunkra nem akarva a t. ház türelmét tovább fásztani — még csak röviden azon ellenvetésekre kívánok visszatérni, melyek éppen a szomszéd állam törvényhozásában egész részletességgel tárgyalattak és melyek, azt hiszem a jelen pillanatban a legjobb tanúságot fogják mellettem tenni. Ezeknek második indoka az volt, hogy a szerződés csak 12 hónapra kötöttik, illetőleg 12 havi felmondással megszüntethető. Ez a román nemzetgazdák nézete szerint feltétlenül káros, mert míg mi a rövid határidő pillanatnyi előnyeit is felhasználhatjuk jelen elkészült állapotunkban, addig ott a hol a vámháboru iszonyu pusztításokat vitt véghez, a 12 havi határidő nekik rövid arra, hogy nagyobb befektetések által ismét képessé tegyék magukat a kivitelre. Tehát a rövid határidő ellen beszéltek, ez volt a második indokunk s ezt a mi közigazgatási bizottságunk és a miniszteri jelentés is olyannak találta, mely Romániára nézve káros lehet, de ránk nézve legalább a jelen pillanatban legalább is szükséges és czélszerű. E kérdéssel tehát nem foglalkozom. Hanem a harmadik és utolsó támadásuk leginkább arra irányult, hogy a román szarvasmarhák, a román élők kivitele a jelen egyezmény által biztosítva nincs s e kivitel ezentul is lehetetlenné teszi, és így éppen az az egyetlen kedvezmény, amelyet attól vártak volna, rájuk nézve nem létezik s ennélfogva az egyezmény rájuk nézve semmi előnnyel nem jár. E nézetnek a román szenatusban, mint méltóztatnak tudni, Sturdza Aurelián és Poni, valamint Porumbár és Stoján élénk kifejezést adtak és én itt e tekintetben utalhatnék ezen beszédekre, melyekből mezőgazdáinknak legalább az a része, mely Romániával minden barátságos transzaktot nélkülözni akar és perhorrescál, tanulhatna.

Azt gondolom t. ház, hogy ilyen támadással a romániai parlamentben a szerződés intézett támadásokkal szemben e törvényjavaslatnak nincs szüksége védelemre, mert legjobban megvédik azt maguk ezen támadások, s különösen ajánlom e támadást mezőgazdáink figyelmébe, nem azért, hogy ebben a stylumban gyakorolják magukat, hanem azért, hogy ismerjék meg az ellenfél álláspontját is, és ahhoz tudják módosítani saját követeléseiket.

Ep azért t. ház, bocsánatot kérve, hogy becses türelmüket igénybe vettem, én, mint a közigazgatási bizottság előadója, megbízatásomnak megfelelőleg, de úgy is mint szerény mezőgazda is, aki legjobban tudom, hogy hol vannak gazdaságunknak bajai s hol kell azokat orvosolni, és aki annak idejében, ahol szükséges lesz, szavamot bizonyosan fel is fogom emelni a bajok orvoslására, ez egyezményt éppen mezőgazdaságunk érdekében előnyösnek tartom és így azt a t. háznak elfogadásra ajánlva kérem, hogy a törvényjavaslat becikkelyezését elhatározni méltóztassék. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

BELFÖLD.

Állami anyakönyvelés.

Az állami anyakönyvvezetést szabályozó törvényjavaslat tárgyalását befejezte a képviselőház igazságügyi bizottsága három szakasznak kivételével, melyek elintézése az igazságügyminiszternek visszatéréseig függőben maradt. A törvényjavaslat előzetes tárgyalás alá kerül még a ház pénzügyi bizottságában is, aztán a ház három bizottságának jelentéseivel valószínűleg szombaton a ház elé kerül, mely a javaslatot május hó első napjaiban tüzi ki tanácskozásainak napirendjére.

Szocialista zavargások.

Baksa a hódmezővásárhelyi polgármester a szocialista lázongásokról a következő hivatalos jelentést adta elő:

Rendőrségünk szombaton a munkásmozgalom vezetőinél házkutatást tartva, különféle szocialista iratokat, leveleket és gyűlési jegyzőkönyveket foglalt le. Szántó Kovács János, a munkások fővezetője és ideiglenes

elnöke, még szombaton kérte az iratok kiadását. Vasárnap reggel nyolcz órakor pár százra menő tömeg kíséretében benyomult a városházára és az iratokat a t e k k o r m á r k ö v e t e l n i k e z d e t t e.

Póka alkapitány Kovácsot fenyegető magatartása miatt letartóztatta, a rendőrség pedig a tömeget a városházából kiszorította és a kapukat bezárta. A tömeg erre támadó állást foglalt el és nagy lármával döngette a kapukat, az ablakokat pedig kövel beverte.

Baksa polgármester, a ki félkilenczkor érkezett a helyszínére, látván a veszélyes helyzetet, azonnal kocsin a helyben állomásozó huszárszázadért vágatott. Eközben három lovas csendőr érkezett, kikre a tömeg kövekkel dobált és az őrmestert megsebesítette. Erre a három csendőr a városháza nyitott előcsarnokán a tömegben kereszttől vágatva, tüzet adott. Őt sebesültet Bakay orvos és neje legott segélyben részesített. Három sebesültet a kórházba szállítottak, kik közül Vincze Imre, 21 éves napszámos este öt órakor meghalt. A többi sebesülés nem életveszélyes. Fél tizkor megérkezett a huszárság, mire a tömeg szétszórt. Hatvan embert letartóztattak. Baksa polgármester a csoportosulásokat betiltotta és erről a lakosságot hirdetményileg értesítette.

A történetekről legott értesítette a minisztereinköt, a belügyminisztert, a főispánt, az ügyészséget és Csongrád és Békés vármegyék alispánjait.

A további nyugalom biztosítása végett a hadtestparancsnoktól két század gyalogságot kért, mely este 8 órakor, Schaeffer alezredes vezénylete alatt ideérkezett. Éjjel mindenütt őrzőjáratok czirkáltak. A magánvagyon a város egész területén sértetlen.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —
Budapest, április 24.

Kezdeté d. e. 10 órakor.

Elnök: Perczel Dezső.

Jegyzők: Josipovich, Eszterházy Kálmán, Papp Elek.

A kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sándor miniszterelnök, Hieronymi Károly, Lukács Béla, Bethlen András gr., Josipovich.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Elnök jelenti, hogy Horváth Gyula sürgős interpellációt jelentett be.

Az interpelláció az ülés végére marad.

Pázmány Dénes arról értesült, hogy a Széchenyi Károly ügyében az iratok már a belügyminiszteriumhoz érkeztek, köztük az orvosok bizonyítványai is. Olyanok a bizonyítványok, hogy Széchenyi elmeállapotához annyira nem férhet kétség, hogy teljesen indokolatlan Széchenyit a tébolydában tartani, ahol előbb-utóbb meg kell bolondulnia. Kéri, hogy válaszoljanak a betérjesztett interpellációra mentől hamarabb. (Helyeslés a szelsőbalon.)

A spanyol szerződés.

Rosenberg Gyula előadó ajánlja a javaslatot elfogadásra. Kimutatja, hogy a javaslat értelmében kereskedelmi forgalmunk e javaslat elfogadása után okvetlenül élénkíteni fog Spanyolországgal, valamint azt is, hogy a mi iparunknak és kereskedelmünknek ebből az egyezményből meglehetősen előnyöket biztosítunk. Mindez indokolja a javaslat elfogadását. (Helyeslés jobbfelől.)

Thaly Kálmán konstatálja, hogy a mi forgalmunk Spanyolországgal nem valami élénk. Reméli azonban, hogy e szerződés élénkíteni fogja kereskedelmünket. Más szempontból is örvend a szerződésnek. A magyar és a spanyol között annyi rokon vonás van, hogy csak örvendhetünk, ha ez a két rokon nép velünk közelebbi összeköttetésbe jön. Vannak azonban közjogi aggodalmak. Ismét az osztrák-magyar kifejezés szerepel. E helyett már Baross elfogadta Magyarország és Ausztria kifejezést, kéri tehát, hogy használja Lukács is ezt

a közjogilag helyesebb kifejezést. Egyébként a szerződés becikkelyezését megszavazza. (Helyeslés.)

Madarász József konstatálja, hogy az ő álláspontja kizárja, hogy Ausztriával egy kalap alatt egyezkedjék, mert hazánk és Ausztria kereskedelme, ipara mind homlokegyenest ellenkező, a szerződést már elvből sem szavazza meg. (Helyeslések.)

Helfy Ignác kéri a minisztert, hogy nyilatkozzék, mert ettől teszi függővé, hogy ő beszél-e, vagy nem?

Lukács Béla kereskedelmi miniszter kijelenti, hogy okvetlenül szólni akart. Madarásznak megjegyzi, hogy amíg az általa óhajtott állapotok bekövetkeznek, addig is dolgozunk és élnünk kell. Tehát nem helyes elv az, mely meg akarja tőlünk tagadni, hogy éljünk. Thaly közjogi aggályait megbékíthetné azzal, hogy hiszen az általa kifogásolt kifejezés már régóta van használatban s azt a kifejezést Baross sem küszöbölte, csak ott, a hol határozott területi fogalmaknak akartunk kifejezést adni. Kéri a javaslat elfogadását. (Helyeslés jobbfelől.)

A javaslatot általánosságban és részleteiben megszavazták.

A román szerződés.

Boros Beni beszédét egész terjedelmében lapunk élén hozzuk.

Hoitsy Pál nem akarja az előadó okoskodásának fonalát követni, s csak néhány rövidebb megjegyzésre szorítkozik. Arról van szó, hogy a Romániával eddig folytatott vámháboruval föl akarunk hagyni, s egyezményt kötöttünk. Ennek az egyezménynek azonban lényeges hibái vannak, melyek abból folynak, hogy téves statisztikai adatok alapján és felhasználásával jött létre. Szerinte az egyezményt tisztán kereskedelmi szempontból kell első sorban megítélni. Statisztikai adatok bizonyítják, hogy a monarchia a vámháboru alatt nem vesztett, hanem nyert. Míg most az egyezmény Romániának egyenesen a magyar gazdák kárára, nagy engedményeket biztosít. A malmok praemiumot kapnak azért, hogy nem magyar búzát, hanem románát vásárolnak. Ez pedig a legneveltségesebb gazdasági állapot, a mit csak el lehet képzelni. Ő nem Ausztria hanem Magyarország javát akarja, s ezért nem fogadhatja el a törvényjavaslatot. (Helyeslés balról.)

Issekutz Győző szintén nem fogadja el a szerződést.

A tárgyalás folytatását holnapra halasztották.

Horváth Gyula a következő sürgős interpellációt intézte a miniszterelnökhöz:

1. A folyó hó 23-án Hódmezővásárhelyen kitört munkáslázadás természetét iránt bir-e a kormány tájékozottsággal?

2. Történetek-e az iránt intézkedések, hogy hasonló kitörések a felzúgott munkás nép között az Alföldön elkerültessenek?

3. Szándékozik-e a kormány a legközelebbi időben olyan természetű előterjesztéseket és javaslatokat tenni a törvényhozásnak, melyek ezen — és hasonló munkásmozgalmak és izgatások gyökeres orvoslására vezetnek?

4. Mindenek felett hajlandó-e a kormány közigazgatási uton oly intézkedéseket tenni, melyek hasonló esetekben egész városokat lázongó tömegek féktelenkedéseitől megóvnak?

Budapest, április 24. (Saját tudósítók távirata.) A képviselőházi ülés további folyamáról tudósítók a következőket sürgönyzi:

Wekerle Horváth interpellációjára kijelentette, hogy minden lehető megtesz a bajok orvoslására telepítéssel és munkások alkalmazásával s egyben kijelenti, hogy a közbiztonság érdekében megnyugtató intézkedéseket tett.

A választ tudomásul vették.

IDŐJÁRÁS.

Legnyomás: reggel 7 órakor 759.5 milliméter, délután 2 órakor 759.2 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor C° + 12.2, délután 2 órakor C° + 19.7. Szél irányja és ereje: reggel 7 órakor D. 3, délután 2 órakor D. 4. Felhőzet: reggel borult, esik, délután félborult Csapadék az utóbbi 24 órában: 2 milliméter égháboruval.

IDŐJÓSLAS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Április 25. —

Változó felhőzet. — Enyhe. — Helyenként csapadék. — Zivatarok.

Szent György napja.

— Képek a tegnapi Szent György napja alkalmából. —

György bácsi.

Györgyből György bácsi lett. A haj, mely — hüllő fűrtök — alatt szerepelt ezelt, megszurkult, megderesedett, a tarkón meg egy négy krajczárnyi helyen tisztás képződött.

Egy napon aztán avval lepték meg György bácsit, hogy egy siró-rivó kis unokát tettek az ölébe és ő rá meg azt mondták:

— Maga most nagyapapa.

És mikor az évek teltek és minden év jobban és jobban erősítette meg György bácsi nagy apaságát, olyan boldog volt, mikor elkövetkezett szent György napja és az unoka had odasorakozott nagyapó elé s a legnagyobb ilyenformán kezdett szónokolni:

Habár nadon ticzi vadok
Tivánalmim iden nadok
Jó isztenke adja óh
Szoká éljen nadapó.

Szegény nagyapó sirva öleli sorra unokáit és visszaemlékszik arra az időkre, mikor ő is ilyen képen köszöntötte nagyapót.

De sok ilyen jelenet volt tegnap Aradon!

Gyuricza.

Hogy Gyuricza derék legény, azt tagadni senki ne merje.

És tegnap mikor felébredt, sanda szemmel nézett körül: nincs-e valami meglepetés felállítva az asztalon. Hanem semmiféle meglepetés nem mutatkozott. Azt gondolta: bizonyára eldugták. És nem csalódott, mert mikor felöltözött (nagyon gyorsan, még a hideg víztől sem irtózott, mint máskor) és odaült a reggelis asztalhoz, hát majd a szíve ki nem ugrott örömebe, mert a kávé s findsa előtt ott feküdt egy gyönyörű puska, kard s a nemzeti szín táblájú notes, vágyainak netovábbja.

Csak ugy félve nézte és hozzá nyulni dehogymert volna, ekkor aztán megszólalt apa:

— No fiacskám, légy jó mindig s akkor nem fogunk elfeledkezni sose névnapodról. Aztán meghuzta a fülét Gyuriczának, kinek a nagy meghatottságtól könnyben usztak már szeméi.

Jó leszek... nagyon jó leszek... Az utolsó szavakat már ott mondta el édes anyja keblén, ki boldogan simogatta puha haját.

Ilyen a Gyuriczák napja.

A házmester.

Örült tegnap a félév város mégpedig azért, mivel egy negyed része: György, ezeket jubiláltak, a másik egy negyed része György-köszöntő, ezek a jubilálók, így tehát a félév város örült, mert mind igen vigák voltak.

Csak a házmesterek vakarták a tarkójukat. Egy-egy megállt a kapualj sötét zugában s manológizált:

— Hát vége a 9 órai kapubezárásnak, vége a bő kapupézn szüretnek, miért is van György s miért is szent az, s miért is kell attól a naptól 10 órákor zárni a kapukat. Ó jaj!

A monológ végén olyan forma mozdulatot tett, mintha a kapukulccsal szíven akarta volna szúrni magát, törnek képzelvén a kulcsot. Végre kitört.

— O jöjj, jöjj szent Mihály, 8 órai kapuzárás napja, jöjj!

A harangozó.

Imigy okoskodott a harangozó tegnap este.

— Hát mi külömbőség van az életemben a szent György előtti és utáni napok között! Nagyon egyszerű. Szent György előtt 7 óra után rugok be, szent György után 8 óra elmúltával. Nevetséges, aztán meghuzta a harangot.

A harang pedig szóló méltóság teljessé:

— Bim-bam, -- bim-bam.

HIREK.

Április 25. Szerda. Róm. kath. naptár: Márk ev. — Protestáns naptár: Márk ev. — Görög-keleti naptár (április 15.): Márton. — A nap kél 4 óra 41 perczkor, nyugodik 6 óra 43 perczkor.

Szabadszínházi emléktárgyak országos múzeuma (színházépület, II-ik emelet) nyitva van minden nap délelőtt 10—12 óra, délután 2—5 óráig. Bemeneti díjtalan.

Kölcsey-Könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 3—4-ig és pénteken 11—12-ig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

Május 6. Az arad-ocsánádi egyesült vasutak közgyűlése, délelőtt 11 órákor.

— A hivatalos lapból. A király I. e d e b u r - W i c h e l n Adolf gr. főhadnagyának az 1. sz. dsidás-ezredben a kamarási méltóságot díjmentesen adományozta.

— A szárazér bejárása. Fű z e s s é r y Kálmán a szárazéri csatornatársulat igazgatója Kardos Sándor mérnökkel tegnap folytatta a kisíratosi szakasz bejárását. A bejárás befejezése után az almáskamarási csatorna kisajátításával foglalkoztak. Almáskamarásnál már javában folynak a csatornamunkálatok. A szárazérnek tíz helyen leendő áthidalásával Horváth György makói kőműves van megbízva.

— Uj főesperes. D e s s e w f f y Sándor csánádi megyés püspök H e n n y Sebestyén makói prépost plebánost a makói esperesi kerület főesperesévé nevezte ki.

— Alispánválasztás Békés megyében. A megye öt járásában, mint levelezőnk táviratozza, nagy lelkesedéssel F á b r y Sándort alispánná, B a r t ó k y József, főszolgabíró főjegyzővé, B o d o k y Zoltánt orosházi főszolgabíróvá jelölték. Ellenjelöltek nincsenek. A választás május 15-én lesz.

— A tábori püspök Aradon. B e l o p o t o c z k y Kálmán dr. tábornok, a monarchia hadseregének tábori püspöke tegnap délután Aradra érkezett s megvizsgálja a várbeli plebániát. A püspöknél J á n o s s y Dömjén dr. minorita rendfőnök még tegnap délután tisztelgett. A püspök két nap marad Aradon.

— Banket Waldstädtennek. W a l d s t ä d t e n, tábornagy tiszteletére, ki a zádorlaki mezőn a katonai gyakorlatokat jött megnézni, ma este terített asztal mellett banket lesz, mely alkalommal a vacsora folyama alatt a háziezred zenekara fog hangversenyezni. Csikós ezredes a polgári kör tagjait is szívesen látja a társas vacsoránál.

— A Korcsolyapavillon átalakítása. Az aradi korcsolyázó egyesület mióta az élővizcsatorna kiépítésével kapcsolatosan a korcsolyató mélyítése vált szükségessé s a pavillonból magas lépcsőkön kényelmetlen a tórajutás, foglalkozik a pavillon küszöbének legalább egy méterrel való mélyítése tervével. Tegnap az egyesületnek egy bizottsága tartott e tárgyban helyszíni szemlét s a tervek kidolgozására egy szakértőt kért fel. A szemle alkalmával szóba került a pavillon újjáépítésének eszméje is. Kétségtelen, hogy egy év múlva már vagy kényelmesen átalakított, vagy teljesen új korcsolyapavillon áll a közönség rendelkezésére.

— Megérkezett az ekvítáció. Ma érkezik meg a huszár ekvítáció Szegedről, újra módunk lesz gyönyörködni a nyalka huszárokban.

— Bankett. Tegnap este György napja alkalmából sikerült bankett volt B r a n k o v i t s - György szerkesztő tiszteletére N a g y Lajos külön termében. A kedélyes banketten az első felköszöntőt M ü l l e r Károly mondta B r a n k o v i t s Györgyre. Felköszöntőket mondtak még ifj. G i l y Ede B r a n k o v i t s Györgyre, B r a n k o v i t s György az újságírókra és H r a b o v s z k y Lajos B r a n k o v i t s Györgynére. A kedélyes lakoma a késő éjji órákban ért véget.

— Uj irkák az elemi iskolákban. Az aradi tanítók körében megalom indult meg az iránt, hogy az elemi iskolákban használatos mindenféle czélszerűtlen, ugynevezett irkák helyett, az irás oktatás módszerének teljesen megfelelő és egyöntetű irkák hozassanak be kötelezőleg az elemi iskolákba. Az iskolászók az ez iránt hozzá beterveztett indítványt a tanítókból alakult tanügyi bizottságnak adta ki véleményes jelentés végett. A beérkezett je-

lentés pedig felülbírálat czéljából egy iskolászóki albizottságnak adatott, mely Millig József, iskolafelügyelő elnöke alatt tegnap tartotta ez ügyben ülését. A bizottság behatóan és részletesen tárgyalta az elébe terjesztett javaslatot és azt minden részében jóvá hagyta és az iskolászóknak elfogadásra ajánlotta. Az aradi tanítók ez ügyből kifolyólag is dicséretes tanujelét adták annak, hogy hivatásukat komolyan veszik és tőlük telhetőleg azon munkálnak, hogy szükségesnek mutatkozó helyes ujjítások által a városi elemi oktatás színvonalát emeljék.

— Jegyzők államvizsgán. A belügyminiszter és pénzügyminiszter az államszámviteltani államvizsgálati bizottság javaslatára egyetértőleg kimondták, hogy a községi jegyzők, segédjegyzők és jegyzői irnokok jegyzői szigorlati bizonyítványuk kimutatása és annak igazolása mellett, hogy a vizsga letétele után legalább egy évig valamely község jegyzői hivatalában tényleg működtek, külön pénzügyminiszteri engedély nélkül közvetlenül az államvizsgálati bizottságnál jelentkezhetnek az államszámviteltani államszámvizsga letétele czéljából. A belügyminiszter a törvényhatóságokhoz intézett leiratában azon óhajának ad kifejezést, miszerint a törvényhatóságok hassanak oda, hogy minél több jegyző igyekezzék ezen magasabb képességet megszerezni, mely körülmény a községi vagyonkezelés állapotának javítását nagyban elősegítené.

— Miniszterek látogatása Piskitelepen. A piskitelepi állami iskolák igen díszes, közel 80 000 forintba került új iskolaházat nyertek. A felavatási ünnepélyre a gondnokság meghívta a közoktatási s kereskedelmi minisztereket. A meghívást a miniszterek elfogadták. A felavatás valószínűleg június 29-ikén, az iskolai zárvizsgával egy időben lesz.

— Az ügyvédek jutalomdíja. Az ügyvédek jutalomdíja és költsége iránt hozott ítéletekben, végrehajtási és telekkönyvi végzéseikben, az említett követelések jogcímeinek megjelölése tárgyában, az igazságügyminiszter rendeletet adott ki. A miniszter rendeletében meghagyja a bíróságnak, hogy az ügyvédi munkadíj és költség iránt indított perekben hozott ítéletekben, valamint az ilyenmű követelések behajtása czéljából végrehajtást elrendelő végzéseikben mindig szabatosan jelöljék meg a követelés jogcímeit. Ugyan e tekintetben a telekkönyvi hatóságokhoz is azt a felhívást intézi, hogy a kérdéses követelések jogcímeit telekkönyvi bejegyzést elrendelő végzéseikben szintén határozottan említsék ki. A rendelet kibocsátására az a sérelem adott okot, hogy bár az ügyvéd keresményét III. oszt. kereseti adóval már megrótták, reá a végrehajtás során eddig külön tőkekamatadót is kiróttak, amit a miniszter ezuttal megszüntetni óhajt.

— Erdő árverezés. A belügyminiszter rendeletére egy hatalmas kiterjedést erdőt árvereztetett el tegnap Biharvármegye árvaszéke. A beeli erdő ez, melynek eladása nyilvános árverés útján tegnap történt meg. Árverezők szép számmal voltak és nagy érdeklődést tanúsítottak. Résztvettek az árverésben az Union-bank, Földiák, Guttman, az aradi waggonyár, Rotschild zágrábi, Eisler bécsi, Stern Lipót és Neuschloss budapesti özégek. Az erdőért legtöbbet ígért Neuschloss és így az ő tulajdona lett száz tizenöt ezer háromszázötven forintért.

— Közelgő üstökös. Három világrész vett részt egy üstökös felfedezésében, amely nagy sebességgel és növekvő fényvel közeledik a földünkhöz. Ausztráliában fedezték fel, a Jóréménység-foknál (Afrikában) figyelték meg és Európában számították pályaműveit. Az üstökös felfedezése Gale sidneyi tudós névéhez fűződik, aki április 1-én vette először észre. Az új üstökös nagy, kerek, világító fényű test, amelynek magja rendkívül sűrű. A pályaelemek számításából, melyek a

kieli csillagvizsgálóban mérettek — kitűnik, hogy az üstökös e hó 14 én érte el perihéliumát (ekkor volt legközelebb a naphoz, amely 0.9856-szor akkora, mint a félátmérője. Az üstökös pályája a föld pályasíkjára majdnem merőlegesen áll; április 25-ig csak a déli földtekén látható, e naptól kezdve belép a mi látkörünkbe. Legközelebb a földhöz május 1-én lesz, mintegy 51 nyolcz tized millió kilométer távolságban. Valószínű, hogy több éjjent szabad szemmel is látható lesz az égboltozat délnyugati részén.

— **Távlovaglás Szegedről Aradra.** Tegnap reggel indultak el a szegedi nyalka huszártisztek, hogy toporzékoló lovaikon Aradra lovagoljanak. Reggeli nyolcz órakor indultak és délután 3 órára megérkeztek Aradra, az egy törzetszt vezetése alatt álló 10 huszártiszt. Üdvözlők a bravuros tiszteket.

— **Lövés az ablakon keresztül.** Lippáról írják lapunknak, hogy K o m e á t o n tegnapelőtt éjjel meg akarták ölni V u j a I l l i a parasztagdát. Mikor Vuja le akart feküdni, az ablakon keresztül belöttek lakásába. A sörétek az ablakkal szemközt levő falba furódtak. Vuja azonban sértetlenül maradt. A csendőrség elfogta T e r z e n V a s z i l i e és P e r i n I l l i a ottani lakosokat, kik ismételt fenyegettek Vuját, hogy megölik. Az elfogottak tagadják a tett elkövetését.

— **Kitiltott lapok.** A kereskedelemügyi miniszter értesítést küldött szét a postahivatalokhoz, melyben tudatja, hogy a New-Yorkban megjelenő „New-Yorki Listy” és „Klevelandsky Listy” című lapoktól a postaszállítás kedvezményét megtagadta.

— **A gyámfiu kirugása.** Nagyon sok jó kedvvel áldotta meg, a mindenek osztogatója D o r s s o v s z k y Károlyt, kinek megynék öreg várnagya a gyámja. Hiszen egész a maga rendén való a gyámság, hanem ebben a gyámságban az a furcsa, hogy a gyámfiucska — csak 28 éves. A minapában történt az, hogy Károlyka megszomjazott, amely eset igen ritkán szokott megenni véle — ismerve buskomor szelid természetét, megszomjazott, amint mondám, hanem nem volt pénze. De ez nem hozta ki sodrából és egy zseniális fogással teremtett pénzt, egy fűszerkereskedőtől V a s z i l b á c s i nevében egy üveg konyakot szerzett, a mit aztán eladott negyven krajczárért, hogy közönséges pálinkát ihassék. A másik e szakba vágó művelete az volt, hogy K u t t e n Gyulától egy pár cipőt vett hitelbe nagybátya névalírásával ellátott levéllel, a melyet becsapott, hozzá eladta még a zálogcedulát és az így összeharcsolt hat forintot elitta. Hanem ebbe a dologba már beleszólt más is és Károlykát névalírás hamisítása és csalás büntette miatt becsapták és átkisérték a bírósághoz.

— **Pályázatok.** A törökbecsei jbiróságnál irnoki állásra 4 hét alatt. — A perlaszi jbiróságnál irnoki állásra 14 nap alatt. — A pancsovai tsvéknél birói állásra 14 nap alatt. Ugyanott irnoki állásra 14 nap alatt. — A szegedi pénzügyigazgatóság számvevő osztályánál számgyakornoki és számgyakornok-jelölti állásra 14 nap alatt. — A kézdi-vásárhelyi adóhivatalnál hiv. szolgál állásra 8 hét alatt. — A győri itélőtábla kerületében joggyakornoki állásra. — A hódmezővásárhelyi jbiróságnál III. oszt. hiv. szolgál állásra 4 hét alatt. — A perlassi járásbiróságnál albirói állásra 14 nap alatt.

A makói rablás.

Pár nap előtt hirt adtunk róla, hogy Makón Szolcsányi Gyula kalapkereskedőt üzletében fényes nappal lebunkózták és kirabolták.

Az eset nagy szenzációt csinált a szomszédos kis városban, hol napokig kutattott a város apraja-nagyja az ismeretlen rabló után.

Szegedről Tyll László csendőr főhadnagy ment át Makóra a vizsgálat megejtése céljából, ki fáradságos nyomozás után tegnap világosságot derített az ügyre.

Szemet szurt a vizsgálatot teljesítő főhadnagynak, hogy Szolcsányi már kétszer szerepelt, mint v a g y o n b u k o t t

k e r e s k e d ő, ilyen nem rendelkezhetett nagyobb pénzüsszeggel.

Vallatóra fogta s rövid keresztkérdések közt Szolcsányit hazudozásokon érte.

Ő is és a felesége is másképen adták elő pénzbeli viszonyait a rablás idején. Ezen a nyomon jutott eredményre Tyill főhadnagy.

Kiderült, hogy az egész rablási rémhistoriát maga Szolcsányi eszelte ki s annak semmi alapja sincsen.

Mikor az első hazugságon fogta a főhadnagy, ájulást szinlelt s hátra vetette magát a széken.

Az orvosok konstatálták, hogy csak szinleli az ájulást.

Ezek után aztán maga Szolcsányi is bevallotta, hogy az egész historiat ő eszelte ki.

Mikor véresen találták az üzletében, azelőtt pár pillanattal megszédült s a varrógép vasába ütötte a fejét. Ekkor eszelte ki az egész mesét.

Szolcsányi bizonyára többféle üzleti szabálytalanságot követett el s a rémmesével a hitelezőkre akart befolyást gyakorolni.

Tyill főhadnagy Szolcsányit a z o n a l l e t a r t ó z t a t t a.

HYMEN.

LacZay Endre az osztrák magyar bank bécsi főtitviselője, Reichert Károly aradi tiszt ügyész sógora a napokban jegyezte el Temesvárt rétháti Kovácsics Gyula árvaszéki elnök és nagybirtokos kedves és ünnepeleányát Ella kisasszonyt.

Rosenthal Ferencz iktári körjegyző folyó hó 29-én vezeti oltárhoz Aradon özv. Vadasz Julcsa urnót.

GYÁSZROVAT.

† Gluzek Gyula, a mezőhegyesi állami ménesbirtok igazgatója fejezte be tegnap délután 3 órakor tevékeny és eredményes életét Budapesten. Alig van az országban előkelő gazda, ki őt személyes érintkezésből nem ismerte volna, ki nem fordult volna meg nála, hogy lássa a gazdag haladást, melyet Mezőhegyes az ő igazgatósága alatt tett. Modern gazda volt a szó nemes értelmében. Tizenhat évvel ezelőtt fogott ott munkába és az akkor még félreeső Mezőhegyest ma már négyfelől futja keresztül a vasút; a répaszeszgyár, egy szeszfinomító és egy nagy cukorgyár és raffineria értékesíti a gazdaság nyers terményeit. Aradról a Marosból kiinduló, Mezőhegyesen keresztül futó és Nagylakon a Marosba visszaszakadó csatorna, a mintegy 80 kilométernyi gazdasági vasút, az ő koncepcziói voltak. Mezőhegyesből az Alföldön mintagazdaságot csinált, hová évről-évre számosan jöttek látni és okulni. A király érdemeit már az 1885-iki kiállítások kitüntetéssel ismerte el, pedig akkor utjának még csak felén volt. És most a végére jutott. Nagy rokonság és sok barát rokonszenve kíséri korai sirjába. Temetése apósának, N i e d e r m a n n Gyula dr. lipótmezei országos tébolyda-igazgatónak lakásából történik ma délután 4 órakor.

EGYLETEK, TARSULATOK.

(*) Az aradi pinczér segélyző-egylet tegnap délután 4 órakor, a tagok élénk részvétele mellett rendkívüli közgyűlést tartott, melynek egyedüli tárgyát, az aradi pinczéregyletnek, — a budapesti pinczereknek, a Kossuth szobor felállítására ügyében tanúsított hazafiatlan magatartásuk elleni — tiltakozás képezte.

Huzó István elnök üdvözölte a megjelent tagokat, ösmertette a mai rendkívüli közgyűlés tárgyát, illetőleg ennek előzményét, mely az összes hazai lapokban közöltetett, kéri a közgyűlést, erre vonatkozólag indítvány tételre.

Goldberger Bertalan id. jegyző alábbi indítványt terjesztette elő, melyet a közgyűlés lelkes éljenzés mellett egyhangulag elfogadott. Az indítvány a következő:

Mintogy a fővárosi lapok utján azon sajnós tapasztalatra jöttünk, hogy Magyarországon oly hazafiatlan pinczerek is vannak, kik oly megbotránkoztató nyilatkozatokkal kelnek

ki, midőn oly adakozásról van szó, mint a Kossuth-szobor, midőn oly névről van szó mint a Kossuth név, ki iránt minden magyar ember egy szívvel és lélekkel érez, ennek folytán, mi aradi pinczerek, kik a vértanuk városában a társadalomnak részesei vagyunk, indítatva érezzük magunkat, a napilapok utján és a rendkívüli közgyűlés egyhangu határozata mellett tiltakozó szavunkat felemelni, midőn nemcsak azon kartársaink, kik a budapesti pinczér gyűlésen mellette érveltek, sértve vannak, de az összes magyar pinczerek reputációján csorbát ejtettek, indítványozzuk, hogy az összes magyarországi pinczéregyletek, nemkülönben azok ágazatai, azon hirhelt pinczereket, mindenkorra kebelükől kirekesszék, és velök szemben minden társadalmi összeköttetést megszakítsanak.

Ezen indítvány határozatilag a főváros lapjaiban közzétételik, valamint a Magyarországon levő összes pinczér-egyletekkel és azok szakközlönyeivel közöltetik.

Ezek után a közgyűlés Kossuth szobrára ötven koronát egyhangulag megszavazott.

Felolvastattott továbbá a Kossuth-tesvéreknek, édes atyjok és hazánk nagyfia elhalálása alkalmával elküldendő részvétirat is, mely egész terjedelmében a következő:

Nagyságos udvardi Kossuth Ferencz és Lajos Tivadar uraknak

Nápoly.

Az aradi pinczér segélyegylet, mely a hazafiságot elsőnek tüzte ki zászlójára, teljes súlyával érzi ama mérhetetlenül fájdalmas csapás súlyát, mely a leglánglelkűbb és legnagyobb magyarnak Kossuth Lajosnak elhunytával földig sujtotta.

Fogadják Önök az aradi pinczér segélyző egylet lelke mélyéből eredő igaz részvételenek kifejezését a megrendítő csapás felett és adja a magyarok istene, hogy a fájó seb, melyet a nagy férfi halála a nemzet szívében ütött, ha gyógyulnia nem is, de hegedni tudjon.

Az aradi pinczér segélyző-egylet 1894. évi április hó 3-án tartott választmányi üléséből.

Huzó István,
elnök.

Goldberger Bertalan,
id. jegyző.

A napirendre kitűzött tárgy kimerítettén, elnök az ülést berekesztette.

(*) Az ujaradi járási jegyzői egylet folyó évi május hó 4-én Herold Rezső elnöklété alatt tartja rendkívüli közgyűlését, mely alkalommal több közérdekű ügy kerül tárgyalásra.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Április 25. (Szerda) A három testőr, vígjáték.
Április 26. (Csütörtök) Katonásan, vígjáték;
Születésnap, vígjáték; Másoló, dramoler.

Az aranyember.

— Tompa Kálmán jutalomjátéka. —

Arad, április 24.

Az a szünni nem akaró lelkes tapsvihar, a mely tegnap este Tompa Kálmán színeléptekor felzúgott a színházban, az bizonyítja legjobban, hogy az aradi közönségnek az a része, a mely a nemes ambíciót, a valódi tehetséget és a becsületet törekvést el tudja ismerni, teljes mérvben méltányolja Tompa Kálmán színpadi sikereit. És méltán!

Mert Tompa Kálmán színészi és egyéni intelligenciája olyan, a mely hivatottságával egyesülve, már is biztosítékát képezi annak, hogy Tompa csakhamar el fogja érni azt a helyet, amely a színész ambíciójának tetőpontját képezi.

Tompa a czimszerepet rutinnal játszotta. Minden részletében helyes felfogás mellett az egyedül helyes egyszerűség érvényesült. Színeléptekor hatalmas tapsal s két óriási babérokoszorúval fogadták. Felvonások után pedig ötször-hatször tapsolták lámpák elé.

Gál Gyula kiválóan alakította Krisztyán Tódort, a kinek jellemzetesen domborította ki egész karakterét.

Delli Emma Timeát játszta sok közvetlenséggel s nagy hatással.

Kaczér Nina poetikus Noemi volt. Brazovitsot Balassa pompásan játszotta meg.

Lubrinocz (Teréza), Tolnayné (Zsófia), Főriss (csempész). Rónaszékiné (Atalia) és Bihari (Kadisa) jeles ensemblét alkottak.

A ház majdnem egészen megtelt.

TÁVIRATOK.

Negyven éves évforduló.

Budapest, április 24. (Saj. tud. táv.) Ma 40 éve, hogy Ferencz József király örök hűséget esküdött Erzsébet királynőnek. Az évfordulót Pesten egész csendben, hivatalos ünnep nélkül megüzték. A budai Zsigmond kápolnában nagymisét tartottak melyen a palota hivatalnokai és személyzete voltak jelen.

A király és királyné találkozása.

Budapest, április 24. (Saj. tud. táv.) A királyné Bécsbe érkezett. A pályaudvaron a király üdvözölte honnét a felségek azonnal Lainzba utaztak. A király Lainzbani tartózkodását megszakítva május 26-án érkezik hosszabb időre Budapestre.

A májusi előléptetések.

Budapest, ápril. 24. (Saj. tud. táv.) A szokásos májusi előléptetések a honvédtisztikarban általános lehangoltságot okoznak, mert most, mint minden előléptetési időszakban, több közös hadseregbeli tisztet helyeznek át a nélkül, hogy ők óhajtanak. A tábornoki karban több előléptetés lesz; négy vezérőrnagy altábornagygyá lép elő.

Máramarosvármegye főispánja.

Budapest, április 24. (Saj. tud. táv.) Mint a Bud. Corr. jelenti, Roszner Ervin báró, Hontmegye eddigi főispánja a Felsősege által kinevezetett Máramarosmegye főispánjává.

Elfogott bankóhamisítók.

Budapest, április 24. (Saj. tud. táv.) A rendőrség elfogott egy veszélyes bankóhamisító szövetkezetet. Kiszecs bácsmegyei község értesítette a fővárosi rendőrséget, hogy Palotai Károly budapesti lakos Kardelisz Pál kiszecszi lakosnak hamis pénzt ajánlott megvételre, még pedig 10,000 frt értékűt ezer frtéért. A rendőrség a banda több tagját letartóztatta, köztük van egy kőrajzoló, egy bankügynök, sertéskereskedő, egy volt börtönőr és egy mosónő.

A kormány és az alföldi szociálizmus.

Budapest április 24. (Saj. tud. táv.) Az a komoly aggodalmat keltő mozgalom, mely az Alföldön évek óta észlelhető a földmunkások között s amely csak a legutóbbi vasárnapon is olyan véres, sajnálatos kitéréssel rémitette meg az Alföldet s követve az egész országot, érthető gondoskodás tárgyát képezi a kormány körében. A vasárnapi excedus arra bírta a kormányt, hogy a bajok orvoslására mihamarább és mentől radikálisabb eszközöket vegye alkalmazásba.

Első módozat gyanánt, mint hírlik, a kormány ahhoz szándékozik nyulni, hogy szakavatott, a viszonyokkal teljesen tisztában levő kormánybiztos küld ki az Alföldre. A kormánybiztos rendeltetése egyelőre az

lesz, hogy behatóan tanulmányozza a munkás kérdést, és az elégedetlenség okait és erről az illetékes köröket alaposan informálja. A kormány aztán majd az információ tekintetbe vételével rajta lesz, hogy a bajokat szanálja.

E hír, ha valóban bizonyul, alkalmas arra, hogy megnyugvást keltsen legalább egyelőre és reményt arra nézve, hogy az Alföldnek ezt a veszedelmét sikerülni fog megszüntetni.

Szocialista zavargások.

Hódmező-vásárhely, április 24. (Saj. tud. távirata.) Nagy főkapitányt a holnap közgyűlés felfüggeszti. A letartóztatottakat kihallgatásuk után Szegedre viszik, mindannyian bevallották, hogy Kovács izgatta őket azzal, hogy már nagyon erősek és legyőzhetik az urakat. Kállay főispán fitymálólal nyilatkozik a mozgalomról s azt állítja, hogy négy napszámmal egy nap alatt helyreállítja az egész kárt.

Öngyilkos pénzügyigazgató.

Kolozsvár, április 24. (Saját. tud. táv.) Sávary Ferencz kir. tanácsos pénzügyigazgató ma reggel 6 órakor agyonlőtte magát s nyomban meghalt. Sávary előbb a pénzügyminiszteriumban, majd miniszteri titkári minőségben a kir. pénzügyi közigazgatási bíróság elnöke volt s a király három héttel ezelőtt kinevezte kir. tanácsossá és kolozsvári pénzügyigazgatóvá. Hétfőn átvette elődjétől Hegedűs Ferencz volt pénzügyigazgatótól a pénzügyigazgatóság vezetését s ma reggel pedig kioltotta életét. Öngyilkossága nagy megdöbbenést keltett s okát közelálló nem tudják csak sejtik, hogy végzetes tettét pillanatnyi elmezavarban követte el. Halálát édes anyja, fiatal özvegye és árvája gyászolják.

Hirtelen halál.

Nagy-Enyed, április 24. (Saj. tud. táv.) Hegedűs János ref. theologiai akadémiai tanár, ki 40 évig tanárkodott, szélhűdés következtében váratlanul meghalt.

Kolerin.

Madrid, április 24. (Saját tud. táv.) Lisabonban tegnap kolerinben száznegyven megbetegedtek, hárman elhaltak.

Pusztító földrengés.

Athen, április 24. (Saj. tud. táv.) Loiris kerületben kétszázhetven ember életét veszítette, 180-an súlyosan megsebesültek a földrengés folytán. A többi tartományokban 50 haláleset és 100 sebesülés történt.

KÖZGAZDASÁG.

Gazdasági tudósítások.

— április 24.

Galsa. Vidékünk 5—6 hét óta nélkülözi a szükséges esőt. Tegnep esett ugyan egy kissé, de az a port is alig verte el. Őszi gabonánk az eschiány dacára is jól állanak, de a tavasziak gyengén fejlődnek. Kerti veteményeink jól állanak, a gyümölcsfák nagy része virágzásban van s a legjobb kilátásokat nyújtja. A szőlő jól fejlődik, az oltványok ültetése befejezéshez közeleg.

— Országos vásár. A kisjenői országos vásár, mely e hó 21-én és 22-én tartatott meg a zsidó ünnepek miatt, igen lanyhán folyt le.

A felhajtások igen nagyok voltak a vételhez képest.

Szarvasmarha körülbelül 1000 drb hajtatott fel, de ebből nagyon kevés kelt el. Ókrök páronként 240—300 frtéért, tehének

darabonként — hizlalók legelő 40—60 frtjával fejsz tehének 70—150 frtjával, éves borjuk drbonként 40—50 frtjával.

Lovakból körülbelül 600 darab hajtatott fel, többnyire igás lovak, melyek drbonként 20—80 frtig keltek.

A sertésfelhajtás igen nagy volt, több mint 4000 drb.

A felhajtás azért volt olyan nagy, mert ugy a vidéki eladók, mint a helybeli uradalmak azon fáradoznak, hogy itt egy nagy sertésvásárt teremtsenek, nehogy Gyulára vagy más nagyobb piacokra kelljen sertéseket hajtani, azonban sajnos a jelenlegi vásár nem felelt meg az eladók várakozásainak, mert egy nagyobb aradi czégen kívül, mely 600 drbot vásárolt, nem volt más vevő.

Elkeltek pedig kilonként 34—36 kr. 1 évesek páronként 40 frtig, fél évesek páronként 24 frtig, elválasztott malacok páronként 14 forintig.

Gabonából elkelt:

600 métermázsa buza 6 frt 20 krtól 6 frt 50 krig.

50 métermázsa zab 6 frttól 6 forint 50 krajczárig.

100 métermázsa árpa alsóbb rendű 6 forintig.

300 métermázsa tengeri 4 frttől 4 frt 20 krig.

Iparos nagyon sok jelent meg a vásáron, kik a körülményeket tekintetbe véve elég jó üzleteket csináltak.

Szeszűzlet.

— Április 24. —

Mai jegyzéseink: Készaru nagyban nyers szesz 53.75, kicsinyben 54.25 hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 35 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatözsde

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, április 24. d. u. 5 óra.

Gabona	Ma	Irányzat	100 kilogramm frt
Buza	bánsági	lanyha	7.15—7.60
	tiszavidéki	„	7.20—7.60
	pestvidéki	„	7.15—7.60
	fehérmezei	„	7.15—7.80
	bácskai	„	7.25—7.65
észak-magyarországi	„	—	
Reze	—	lanyha	5.80—5.90
Árpa	takarmány	csend.	5.95—6.30
	égetni való	„	6.55—7.40
	sörfőzdei	„	7.90—9.—
Zab	—	lanyha	6.90—7.40
Tengeri	bánsági	szilárd	—
	másnemű	„	4.95—5.05
Kaposzta-repcze	—	lanyha	—
Köles	—	csend.	3.90—4.30
Buza	tavasza	lanyha	7.39—7.41
	junius 1894	„	7.07—7.09
	őszre	„	6.02—6.05
Tengeri	május-junius 1894	lanyha	4.98—5.—
	szept-október 1893	„	5.15—5.17
Zab	Budapest sz. tavasza	lanyha	5.92—5.93
	Budapest sz. őszre	„	7.15—7.20
Kaposzta-repcze	aug.-szeptember 1893	lanyha	11.38—11.78

Aradvárosi

Évadbérlet
179. szám.

színház.

Havibérlet
19. szám.

Szerdán, 1894. évi április hó 25-én:

A három testőr.

Böhözt 3 felvonásban. Irta: Herczeg Ferencz.

SZEMÉLYEK:

Pollacsek, borkereskedő	Rónaszéki.
Róza, neje	Rónaszékiné.
Liza, unokahuga	Delli Emma.
Rátky, lapszerkesztő	Fenyvessi E.
Flóris báró, képviselő	Tompa K.
Hortovay	Szendrei M.
Kosniczky	Foriss P.
Latorka, Pollacsek üzletében	Balassa J.
Bálint, Pollacsek üzletében	Bihari A.
Csernay, hírlapíró	Gál Gyula.
Rigó, hírlapíró	Sólyom.
Nagy	Czakó.
Kovács	Csatár Gy.
Plébános	Rajosányi.

Kezdete 7¹/₂ órakor.

Felelős szerkesztő: Vass Géza,
távollétében a szerkesztésért felelős: Ifj. Gily Ede.

M. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Arad.

8100/I. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak szolnoki osztálymérnökségénél egy irodaszolgái állás üresedett meg, melylyel 210 frt azaz kétszáz-tíz forint évi fizetés, 60 frt lakhér és szolgálati ruházat élvezete van egybekötve.

A polgári alkalmazásra jogosító hadügyi vagy honvédelmi miniszteri igazolvánnyal ellátott kiszolgált katonai altisztek az ily állások betöltésénél elsőbbséggel bírván, felhívjuk azon altiszteket, kik az 1873. évi II. törvény-cikk értelmében jogosultsággal bírnak és pályázni óhajtanak, hogy említett igazolvánnyal felszerelt folyamodványukat, melyben a vasuti szolgálatra képesítő, 35 évet meg nem haladó koron, ép- és egészséges testszerkezeten kívül a magyar nyelv szóval és írásban, a számolás elemeiben való jártasság, valamint a magyar honpolgárság kellően igazolandó, következő ozim alatt: „A magyar kir. államvasutak üzletvezetőségének Aradon” legkésőbb f. é. május 15-ig terjesztsek be, mint-hogy az ezen napon tul beérkező kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Arad, 1894. ápril hó 6.

Az üzletvezetőség.

4244/1894. kh.

402. 2-3.

Hirdetmény.

A következő melegebb évszakra való tekintettel, a közegészség és köztisztaság fentartása érdekében, a tisztí főorvos véleménye alapján a következő övrendszabályok követését rendelem el:

1. Vendégfogadók, korcsmák és több lakót magában foglaló házak tulajdonosai gondnokai, bérlői kötelesek a trágyát, szemetet és egyéb hulladékot az udvarukból mindennap, a kisebb házak tulajdonosai, gondnokai, bérlői pedig minden harmadnap kihordatni, az udvart

és ház elejét naponta felsepertetni, a vízfolyókat kisépertetni és mésztejjel kiöblíteni.

2. Az utcára, vagy folyókába szennyes vizet önteni, elhullott állatot vagy bármi állati és egyéb hulladékot kidobni a legszigorubb büntetés terhe alatt tilos.

3. Minden háztulajdonos köteles árnyékszékét, ha az egy éve nem tisztított, sürgősen kitisztíttatni, az udvarán egy kádba vizet tartani, melyben 100 liter vízre 5 kg. nyers carbolsav felolvasztva álljon, vagy pedig 1 rész nyers oltatlan mészből 4 rész vízre készített mésztej oldatot készíteni és ezen folyadékból az árnyékszékbe, minden ülőhelyre 5-5 litert számítva, harmadnaponként beönteni. Ezzel fertőtlenítenedők a szeméttartó ládák, gödrök és az udvari folyókák is.

4. A lakosztályok tisztán tartandók, a szobák este és reggel jól szellőztetendők.

5. Szűk udvari házak kapui reggeli 5 órától esti 10 óráig tárva tartandók.

6. A kutak tisztán tartandók, közelükben minden mosogatás, öblögetés stb. kerülendő, a mellettük netán levő gödrös helyek tiszta földdel feltöltendők, a pocsoltyák kiszáritandók, szárnyas, vagy egyéb állatok fűrésztői a kuttól távol létesítendők, nehogy a kut vize a szennyes víz leszivárgása által ivásra alkalmatlanná váljék.

Az orvosi hivatal által rossznak minősített kutak vizeinek használata mellőzendő s csupán jó vizű kutak vize élvezendő. Ugy szintén kerülendő a Maros folyó vizének használata, a mennyiben azonban az el nem kerülhető, úgy az csak felforralás után élvezendő.

7. A mészárszékek, valamint a piacon áruló hentések vágó tőkéi, asztalai és a mérleg legtisztábban tartandók, megromlott húst, hamisított tejet vagy éretlen gyömolcsőt, a párolásra szánt félérett gyömolcs kivételével, üzlethelyiségekben vagy piacon elárusítani a legszigorubb büntetés terhe alatt tiltatik; élvezetre nem alkalmas tápszerek elkoboztatni és megsemmisíttetni fognak.

8. Nem élő, de még friss halak árulása a további intézkedésig csak déli 12 óráig engedtetik meg. Az el nem árusított halak pedig a

már kiadott meghagyásban foglalt módon megszáritandók.

9. Bérkocsik, fuvarosok és a közuti vasut álló helyei úgy a városban, mint a vasuti pályaháznál naponta többször felseprendők, a trágya eltávolítandó és a külön utasításhoz képest bő vízzel lelocsolandó és annak megtörténte után naponta 3 ízben mésztejjel vagy cresyl mésszel fertőtlenítenedők.

Mindazok, kik a jelen hirdetményben foglalt óvintézkedéseket nem foganatosítják, — kihágást követnek el és az 1876. évi XIV. t.-cz. 7. §-ában előirt pénzbírsággal fognak büntettetni.

Az előirt óvintézkedések foganatosításának elenyedése az összes rendőri közegek kötelességét képezi.

Kelt Aradon, 1894. április hó 4-én, a város rendőrkapitányi hivatala, mint 1-ső foku egészségügyi hatóság.

Sarlot Domokos
főkapitány.

RETOUCHE gyorsfestő szakálra.

Ezen új, kitünő készítmény által képesítve vagyunk az **egészségre** minden legkisebb hátrány nélkül a minden bőrpiszkítás mellőzésével, pillanatnyi rövid idő alatt a szakált állandóan szőke, világos barna, sőtét barna vagy feketére festhetni.

Festett hajminták a raktárban megtekintésre végezt ki vannak téve.

Kapható dobozokban 2 frtjával.

Kapható:

Török József budapesti gyógyszerész különlegességi főraktárának aradi fiókjában.

RING LAJOS

„Angyalhoz” címzett gyógyszerárán Aradon, Asztalos Sándor-utca 1. sz.

Megrendeléseknél kérjük a kívánt színt megjelölni, a hajfestésben gyakorolt fodrászt ajánlhatunk. 142 6-12

M. kir. államvasutak üzletvezetősége; Miskolcon.

84 | III. sz.

62 4

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak legénye-mihályi állomásán az 1894-ik évi július hó 1-től megüresedő vendéglői üzletnek, ugyanazon időponttól számított három évi időtartamra leendő bérlete iránt azaz 1897. évi június hó 30-ik napjaig ezenel nyilvános ajánlati tárgyalás hirdettetik.

Az 50 kros bélyeggel és „Ajánlat a m. kir. államvasutak legénye-mihályi állomásán levő vendéglői üzletére 84. számhoz” felirattal ellátott, borítékba zárt és lepecsételt, nemkülönb a kellő okmányokkal felszerelt ajánlatok az 1894. évi május hó 1-ső napja déli 12 óráig a m. kir. államvasutak miskolcai üzletvezetősége titkári hivatalához — posta útján térti bevény mellett — nyújtandók be.

Bánatpenz fejében pedig 50 azaz ötven o. é. frt készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban a nevezett üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál Miskolcon 1894. évi ápril hó 31. napja déli 12 óráig leteendő.

A vendéglői bérletére vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség III. forgalmi és keresk. osztályában (II. emelet) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők; miert is ajánlattevőkrol feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik s azokta magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn tul beérkezendő ajánlatok figyelembe vételni nem fognak.

A m. kir. államvasutak miskolcai üzletvezetősége fentartja magának a jogot, hogy az ajánlattevők közül — tekintet nélkül az ajánlott bérösszegre — szabadon választhasson,

Miskolcz, 1894. január hó 6-án.

Az üzletvezetőség.

Kitünő, jó minőségű

román és műportland

CZEMENTET

szállít jótállás mellett

az aradi és csanádi egyesült vasutak cement-és agyagáru-gyára.

319 12

Utazó és kézi kofferek.

Kilényi C. és Társa

Arad Andrassy-tér 20. (Aréna épület.)

Van szerencsénk a mélyen tisztelt közönségnek valamint nagyrabecsült vendőinknek b. figyelmébe ajánlani a

tavaszi idényre

megérkezett és nagyválasztékú ajándékainkat a következő cikkek közül u. m. szövetek, cretonok, vatyok, francia batiztek, szaténok, delaineok, valamint a legjobb gyártmányú vásznak, chiffonok, csanavások, osinvat és asztalneműkben, nemkülönb kitünő minőségű nemez és szalmakalapok, legjobb divatu nap- és esőernyők, ozérnaselyem keztyűk, harisnyák és nyakkendőkből.

Míden az eddig irányunkban tanusított b. pártfogásáért köszönetet mondunk, kérjük ezt a jövőben is fentartani, miert is mint eddig úgy továbbra is szolid és pontos kiszolgálást biztosítunk teljes tisztelettel

Kilényi C. és Társa
a „kék golyó”-hoz.

PAPLANOK.

Nyomatott az „Aradi Nyomdatársaság” könyvnyomdájában.